

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

צט א ב מ"י פ"ה מהל' שמיטה ה"י ז' ק ג מ"י פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ט: קא ד מ"י טס ה"י ז': קב ב מ"י טס ה"י ז': ו [מ"י טס ה"י ז': קג ז מ"י טס הלכה ט' ופ"ד מהל' מעשר שני וז"ל הלכה ז':

רבינו הגנאל

ומרבה המשרה והכביסה להיתיר טבל אדם צורכין להון, וממעט המלוגמא שאינה צורך הבריאים אלא צורך החולים, (והבאת) [והנאות] עצים נמי מלכת נפקא, ולא בעי דומיא דלאכלה להיות דרך הגנאו וביעורו שיה אמר ר' אלעזר אין שביעית מתחלת אלא דרך מקח, שני בשנת היובל הוית וגו', וסמך ליה וכן תמכרו ממכר, ש"ס דקדושת יובל בעינא מקח ומכר ממש, מתחלת בלא כלום אנוהא. ור' יוחנן אמר בין דרך מקח ובין דרך חילול, כלומר אפי' אם יאמר הללו פירות שביעית יהו מחולקין על מצות הללו, הרי אלו מחולקין. מאי טעמא, דכתיב כי יובל היה קדוש וגו', כקדוש מה קדוש אפי' דרך חילול, אף שביעית כמיהו. ור' אלעזר, האי מיבעי ליה לכרתיה כי יובל היה וגו' מה קדוש תופס את דמיו ונעשו אותן דמים קודש, אף שביעית תופסת דמיה. וגיטא כותיה, כי יובל היה וגו', (מה קדוש תופס את דמיו וכו'). או מה קדוש תופס את דמיו ורועה הקדש לחולין, אף שביעית תופסת דמיה ויוצאת הפירות לחולין. ת"ל תהיה כל תבואתה לאכול, בהווייתה תהא לכולם, כיצד לקח בפירות שביעית בשר, הבשר והפירות מתבערין בערב יום טוב הראשון של פסח בשנה השביעית, דמפורש בפרק אחרון דמעשר שני. לקח בבשר דגים יצא בשר נכנסו גיגין, לקח ברזין כ', הא כיצד אחרון אחרון נתפס. כלומר לקח בבשר דגין וביציין יין ובין שמן, השמן נתפס לבדו שהוא אחרון, והבשר והדגין והיין יצא לחולין, פירות שביעית עצמן אע"פ שנתפסו הדמים והפירות, לא יצאו לחולין, אלא הרי הן בקדושת שביעית. דייקנן מדקתני הא ברייתא בכל אחד מהן, (ה) [בבשר ובידן ובין ובשמן, לקח בכל אחד, ש"מ דרך מקח אין דרך חילול לא. תניא רבי יוחנן אחד מתחילין על בעמל מעשר שני, מתחילין על בהמה חיה ועוף בין חיים בין שחוטין דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים על שחוטין מתחילין על חיים אין מתחילין, גזירה שמה יגדל מתן עדרים. הא דתיב ר' יוסי בוא וראה כמה קשה אפקה של שביעית, מפורש בקדושין פרק ראשון. וזו השמותה עייין צריכה וכו'.

אין שביעית מתחלת אלא דרך מקח. והא דתניא לעיל (דף טו.) ואם מסרי יאמר מעות הללו מחולקין על פירות שיש לי בצית קנסא בעלמא כדפרישית לעיל: **אבקה** של שביעית. עיקר איסור צבדות קרקע כגון חרישה וזריעה אצל משא ומתן אינו אלא עשה בעלמא דלאכלה ולא לסחורה ועונש לסוף מוכר את מטלטליו ואת ציתו ואת עצמו בעון משא ומתן צל לו מדה כנגד מדה: **ע"ל** חיין אין מתחלת. במעשר שני חוץ לירושלים איירי דצירושלים מותר לקנות ממנו בהמה לצושי שלמים כדמוכח פרק קמח דמעשר שני ועוד מדדייק בסמוך דלי לא חימא הכי מעשר מעשר ממש והא כתיב וזרת הכסף צידך כלומר היאך מתחלל על בהמה חיה ועוף אלא מאי מעשר דמי מעשר משמע צדדיא דאירי חוץ לירושלים מדימית עליה קרא דזרת הכסף ואפי' לכתחלה שרי ר"מ לחלל דקתני צדדיא בתוספתא דשביעית אחד שביעית ואחד מעשר שני מחולקין אותו על חיה ועוף ועל בהמה בעלמא מוס דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לא אמרו אלא שחוטין ומחולקין לכתחלה משמע והא דנקט הבה מחולקין דמשמע דיעבד כדאמר דריש הזהב (ב"מ דף מה: ט) מחולקין ואין מתחללין מיבעי ליה משום דצותא דרשבון נקט לה דאפילו דיעבד אין מחולקין על חיין ותימה דברייה זהב (שם דף מד: ט) משמע בין לבי"ט בין לבי"ה דתיבעא אפירא לא מחולקין גבי פלוגתא דלך יעשה אדם סלעים דיניי זהב וי"ל דהכא מיירי ע"מ להעלותו ולאכלו צירושלים ופלוגתא היא צירושלמי פ"ק דמעשר שני י"ש שאוסר אפילו על מנת להעלותו ומוקי פלוגתא דר' מאיר ורבנן דהכא דנדמי ותימה דמשום גזירה דרבנן שמה יגדל מהם עדרים לא הוה לן למיירא אין מתחללים דיעבד כדמשמע בריש הזהב גבי פלוגתא דלך יעשה אדם סלעים דיניי זהב דפרין צלמא להך ליגנא דלמרת מדאורייתא משרא שיי ורבנן הוא דגזרו דהוה שמה ישעה עליותיו היינו דקתני יעשה ולא יעשה אלא להך ליגנא דלמרת מדאורייתא פליגי מתחללין ולא מתחללין מיבעי ליה משמע דמשום גזירה דרבנן לא אמרינן אין מתחללין דיעבד וי"ל דאין מתחללין דהכא היינו שיחזרו דמים למקומן כדאשכחן דכוותיה צ"י יגדל מהם עדרים. פרק האיש מקדש

(קדושין דף נה: טס) דתניא אין לוקחין בהמה צמעות מעשר שני פירש שם דקונטרס שמה תמכיש ולא היה לו לפרש כן אלא כדמפרש טעמא הבה שמה יגדל עדרים ואפילו ר"מ לא פליג אלא בזכרים אבל בנקבות לא דקדאמינן הבה ודמפרש צירושלמי בזכרים פליגי אי גזרי זכרים אטו נקבות ותימה דרבנן דהתם דאמרי ואם לקח צבוג יחזרו דמים למקומם צמוד מעלה ותאכל צמקין וי"ל דאירי כמו שדמפרש ר' יהודה התם דצ"ל צמקין ולקחו מתחלתו לשם שלמים [א] היינו נקבה כדתיבא צביעא (דף כ.) דלא לא גזרינן דיעבד שמה יגדל ולא דווקא לקחו לשם שלמים דלפי' כסתם נמי כיון שהם תמימין דהא לא ממעט אלא דווקא מתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין אצל בעלי מומין קמני רבי יהודה דסיפא בתוספתא בין בשוגג בין

מרבה אני את הכבוסה ששזה בכל אדם ומוציא את המלוגמא שאינה שזה לכל אדם מאן תנא דת"ר לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזיווף לאכלה ולא לעשות ממנה אפיקטויין כמאן כר' יוסי דאי רבנן הא א"כא נמי משרה וכבוסה אמר ר' אלעזר אין שביעית מתחלת אלא דרך מקח ורבי יוחנן אמר יבין דרך מקח בין דרך חילול מ"ט דר' אלעזר דכתיב יבשנת היובל הזאת וגו' וסמך ליה וכי תמכרו ממכר דרך מקח ולא דרך חילול ורבי יוחנן מ"ט דכתיב כי יובל היא קדש מה קדש בין דרך מקח בין דרך חילול אף שביעית בין דרך מקח בין דרך חילול ורבי יוחנן הא' כי תמכרו ממכר מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדר' יוסי בר חנינא דתניא (א"י יוסי בר חנינא בוא וראה כמה קשה אבקה של שביעית וכו' אדם נושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו ואת כליו שנאמר בשנת היובל הזאת תשוב איש אל אחותו וסמך ליה וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו' ור' אלעזר האי קרא דר' יוחנן מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא כ"י יובל היא קדש מה קדש תופס את דמיו אף שביעית תופסת את דמיה תניא כוותיה דר' אלעזר ותניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דרבי אלעזר דשביעית תופסת את דמיה שנאמר כי יובל היא קדש תהיה לכם מה קדש תופס את דמיו ואסור אף שביעית תופסת את דמיה ויוצא לחולין אי מה קדש תופס דמיו ויוצא לחולין אף שביעית תופסת את דמיה ויוצאת לחולין תלמוד לומר תהיה בהווייתה תהא היא כיצד לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערין בשביעית לקח בבשר דגים יצא בשר ונכנסו דגים לקח בדגים יין יצאו דגים ונכנסו יין לקח ביין שמן יצא יין ונכנסו שמן הא כיצד אחרון אחרון נכנס בשביעית ופרי עצמו אסור מדקתני לקח לקח אלמא דרך מקח אין דרך חילול לא תניא כוותיה דר' יוחנן אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחללין על בהמה חיה ועוף בין חיין בין שחוטין דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעל שבוא יגדל מהן עדרים אמר רבא מחלוקת בזכרים

צשר. שהדמים יוצאין לחולין ע"י פדיה דדמים" של קודש דלא כתיב תהיה אלא שפירות עצמן: **ופרי עצמו**. פרי הראשון אסור לנהוג בעלמא חול אלא קדושת שביעית עליה: **מתחללין**. משמע דרך חילול צפדיה ולא צמקת וממכר: **שמה יגדל מהם**. ישמה אצלו לגדל וולדות ונמלא משהה מעשרותיו והתורה אמרה (דברים יד) שנה שנה ואכלת ואם שמה ראשונה ושניה חייב צלשישית לצער כל מעשרותיו צקוף שנה שלישית מן הצית ולהמודות. וגבי שביעית נהנה ממן להתעשר והתורה אמרה (כי) ולא לסחורה אלא להפקיר ולצער שביעית עד שלא תכלה לחיה מן השדה הוא זמן ציעור לפירות ולדמיהן: **זכורים** צמוד יחזרו דמים למקומן וכולה דתניא דקדושין רבי יהודה היא דאפילו

הנאה שאינה שזה בכל והנך נמי אינם אלא לזורך חולי ואסונים והיינו תנאי דלעיל דלרבנן לא נהגה שביעית אלא צדצר שהנאתו וציעורו שזה דרשבון ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ" נהגה צדצר שהוא לכס דומיא דלאכלה שהנאתו וציעורו שזה ולא צעלים ורבי יוסי דריש הכי והיתה שבת הארץ נהגה כוליה שהנאתו שזה בכל אדם ואפילו עמים להקשה: **אין שביעית מתחללת**. לתפוס דמיה צקדושתה אלא דרך מקח שמוכרה זה לצדצרו אצל לא ע"י חילול לומר הרי פירות הללו מחולקין על מעות האלו כדרך שפודין הקדשות: **צננים פיוצול** שביעית ויוצל חדה היא: **וסמך ליה וכי תמכרו ממכר**. ודרשבון סמוכין למימרא דלא שיך צפירות לתפוס קדושת הדמיו" אלא ע"י ממכר: **קודש מתחלל בין דרך מקח בין דרך חילול**. דכתיב (ויקרא טו) ופדה צערך ויסף חמישיתו עליו הרי חילול ואם לא יגאל ונמכר צערך (שם) הרי מקח: **ורבי יוחנן**. הך דרשה דסמוכין דסמך וכי תמכרו ליוצל מאי דריש ציה: **דריבי יוסי צר חנינא**. צמסכת ערכין (דף ז'): ארוכה היא מאד וכאן לא נכתבה כולה בצפדים כמה קשה אבקה של שביעית. מידי דלא הוה עיקר האיסור תליו צו קרי אצק וכן אצק רצית וכן אצק לשון הרע שאינו לשון הרע גמור אלא זל לשון הרע כמו אצק העולה מדבר הנכתש צמסכתא: **אדם נושא ונותן פירות שביעית**. לסחורה דהיינו אצק שביעית דעיקר איסור שביעית לא תזרע לא תזמור וזהו איסור קל שצה: **לסוף מוכר אדם מטלטליו ואם ללוו**. מחמת עניות: **שנאמר צננים פיוצול הואם וסמך ליה וכי תמכרו ממכר**. ודרשבון סמוכין שצביל עושה של שביעית תבא לידיו כך: **קודש סופס אדם דמיו**. פדיה כתיב ציה שזה יוצל חוה נכנס תחתיו יוצל הקדש לחולין ונכנסין הדמים תחתיו דהיינו ופדה והיינו נמכר דכל מכירה יוצאה מכחו של זה וזה לזה והדמים נכנסין לרשות המוכר: **בסוייטת סהא**. צקדושתה: **מסבערין שביעית**. צמוך זמן הביעור: **ילא**

א קדושין ב ערכין ז: [ומסי' דערכין פ"ה ה"ד, ט קדושין נה. ע"ז נד; א] שביעית פ"ח מ"ז קדושין נה. ע"ז נד: צבדות ט: ז, ד) ויקרא כה, ט) בפי' א: ט, ו) [תפוס הדמים צקדושה רש"י, א] [נדמים רש"י, ט] [ע"ש דלפעט אמת מחללין ולא מחללין מיבעי ליה, ויקרא כה יג] **תורה אור השלם**
1. בשנת היובל הוית תְּשַׁבּוּ אִשׁוֹ אֶל אֲחוֹתָהּ וְיָקָרָה כַּה יָג
2. כי יובל הוא קדש תְּחַזְּקָה לָבֵם מִן הַשָּׂדֶה תֵּאָכְלָהוּ אֵילֵת תְּבֵאֲתָהּ: ויקרא כה יב

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה שמה יגדל וכו' והתורה לזכר אמרה

הגהות מהר"ב רישבורג

א] תוס' ד"ה שמה ט' היט נקבה כדתיבא צביל דף כ' ג"כ אין מה מונע ובש"ס דפוס ויינעלא וצביליאל איננו:

מוסף רש"י

שאינה שזה לכל אדם. אינה צריכה אלא לחולין (ב"מ קכג). לדידן. אין שזה בכל אדם, שאין צריך זיוף אלא אדם משוגע נמי משרה וכבושה. והכא לא נקט אלא דבר שאין שזה בכל אדם (שם). אבקה של שביעית. איסור הקל שצה, העושה סחורה צמיחיה, דזהו ליה לאו אלא מכלל עשה, לחללה ולא לסחורה (קדושין ב) הסובר צבירות שביעית, דלפירושיה, דהוה ממוך צו מהיה כהיינו מהל' אצל חלופיסה הן יוצאין לחולין (קדושין נח). דכולי האי לא תפיס (ע"ז דג). ופרי עצמו אסור פרי של שביעית שמכר ראשון (שם) הפרי הראשון אסור לאחר הביעור אלא יצא מקדושתו (קדושין נח). שגל שביעית שנאו אלו מכחו בכל מקום שהוא, אסור מן הביעור ואילך (בבורות ט).